

22.5.2025

Kaikille hallintoyksiköille

Yleistä

Kunnan ja kuntayhtymän talousarvion ja -suunnitelman valmistelusta, rakenteesta ja sisällöstä sekä sen hyväksymisestä, muuttamisesta ja sitovuudesta säädetään kuntalain 110 pykälässä. Valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet.

Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi (Kuntal 110.1 §). Talousarvion ja kirjanpidon yhteys kuntataloudessa on kiinteä ja niiden vaikutus toisiinsa molemmin suuntainen. Kirjanpito tulee järjestää siten, että sen avulla voidaan seurata talousarvion toteutumista tilinpäätöksessä laadittavassa talousarvion toteutumisvertailussa (Kuntal 113 §). Toisaalta talousarviossa noudatetaan kirjanpidon suoriteperustetta määrärahan ja tuloarvion ottamisessa talousarvioon. Kirjanpitokäytäntö ohjaa näin menon ja tulon merkitsemistä talousarviossa ja sen toteutumisvertailussa.

Kuntalain talousarvio- ja -suunnitelmasäännöksiä tarkoituksena on varmistaa kunnan tehtävien ja talouden oleminen kestävällä pohjalla ja tasapainossa. Talouden suunnittelun lähtökohtana ovat strategiassa kunnan toiminnalle asetetut pitkän aikavälin tavoitteet, ennakoidut talouden kehitysnäkömät, arvioitu väestön ja elinkeinojen kehitys sekä toimintaympäristön muutokset. Taloussuunnitelmassa ja -arviossa esitetään tavoitteiden toteutuksen edellyttämät toiminnan ja talouden tavoitteet ja niiden edellyttämät määrärahat. Talousarvio tulisi laatia siten, että se ohjaa ja kannustaa kuntaa tulokselliseen toimintatapaan.

Tuloksellisuustavoitteista on huomioitava, että asiaa havainnollistavat mittarit ovat sellaisia, joihin kohde voi itse omalla toiminnallaan vaikuttaa, ja että ulkoiset olosuhdetekijät voivat vaikuttaa merkittävästi eri kohteiden suoriutumiseen. Tuloksellisuus on määritelty kunta-alan yhteisesti hyväksytyissä käsitteissä koostuvan seuraavista osatekijöistä:

- taloudellinen tuottavuus ja tehokkuus
- palvelun laatu ja vaikuttavuus
- työelämän laatu

Till alla förvaltningsenheter

Allmänt

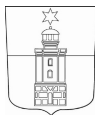
Bestämmelser om uppgörandet av, strukturen för och innehållet i budget och ekonomiplan för kommun och samkommun samt om godkännande, ändring och bindande verkan finns i 110 § i kommunallagen. Fullmäktige ska före utgången av året godkänna en budget för kommunen för det följande kalenderåret med beaktande av koncernens ekonomiska ansvar och förpliktelser.

I samband med att budgeten godkänns ska fullmäktige också godkänna en ekonomiplan för tre eller flera år (planperiod). Budgetåret är planperiodens första år (110.1 § i Kommunallagen). Kopplingen mellan budget och bokföring i den kommunala ekonomin är fast och deras påverkan på varandra går i båda riktningarna. Bokföringen ska ordnas så att man med dess hjälp i kan följa hur budgeten uppfylls i den tabell över budgetutfallet som upprättas i bokslutet (113 § i kommunallagen). Å andra sidan följs bokföringens prestationsprincip vid bokföring av anslag och beräknade inkomster. Bokföringspraxis styr därigenom registreringen av utgift och inkomst i budgeten och i tabellen över budgetutfall.

Syftet med bestämmelserna om budget och ekonomisk plan i kommunallagen är att säkerställa att kommunens uppgifter och ekonomi står på en hållbar grund och är i balans. Utgångspunkten för planering av ekonomin är de långsiktiga mål som satts för kommunens verksamhet i strategin, ekonomiska utvecklingsprognoser, uppskattad befolknings- och näringsutveckling samt förändringar i verksamhetsmiljön. I den ekonomiska planen och budgeten presenteras de verksamhetsmål och ekonomiska mål som krävs för att uppnå målen samt de anslag detta kräver. Budgeten bör upprättas så att den styr och uppmuntrar kommunen till ett resultatnriktat arbetssätt.

När det gäller resultatmål ska man beakta att de mätare som beskriver dessa ska vara sådana som objektet kan själv påverka i sin egen verksamhet, och att yttre omständigheter i betydande grad kan påverka hur olika objekt presterar. Resultatförmåga definieras i de av kommunsektorn gemensamt godkända begreppen som består av följande delfaktorer:

- ekonomisk produktivitet och effektivitet
- servicekvalitet och ändamålsenlighet
- arbetslivets kvalitet

22.5.2025

Lähtökohdat

Kaupungin talous oli viime vuonna vakaa. Vuosi oli ensimmäinen moneen vuoteen, joka oli hyvin tavanomainen ilman suurempia poikkeuksia ja lakimuutoksia. Loppuvuoden verotulot yllättivät positiivisesti ja vuosikate oli parempi kuin talousarviossa.

Viime tilikauden lopussa kertynyttä ylijäämää oli noin 32,7 milj. euroa ja korolliset velat olivat 48,4 milj. euroa. Vuoden 2024 tilikauden tulos oli 1,9 milj. euroa ja vuoden 2025 tuloksen arvioidaan olevan positiivinen noin 0,3 milj. euroa.

Valtionosuuksien ylimääräinen leikkaus vuosina 2025–2027 aiheuttaa taloudellisia haasteita. Sote-siirtolaskelmiin liittyvät takaisinperinnät ovat miljoonaluokkaa ja taloudelliset vaikutukset ovat huomattavat.

Työllisyysaste on talousennusteiden valossa lievässä nousussa. Väestön määrä ennustetaan laskevan, vaikkakin Hanko on ollut viime aikoina muuttovoittoinen. Syntyvyys on kuolleisuutta huomattavasti pienempi, joka on se suurin tekijä asukasmäärän vähenemiseen. Hangossa keski-ikä nousee myös maan keskiarvoa jyrkemmin.

Kaupungin taloudellinen tila tuleville vuosille näyttää hyvin haastavalta mutta myös täynnä mahdollisuuksia. Tuleva kiinteistövero- ja valtionosuusuudistus, työllisyys, vähenevä lapsilukumäärä ja Euroopassa käytävä sota antaa haasteita kaupungin talouteen muutamia vuosia eteenpäin.

Sote-kiinteistöjen yhtiöittäminen aiheuttaa kaupungille noin puolen miljoonan euron vajeen, joka katetaan kustannuksia karsimalla ja tuottoja lisäämällä.

Vuonna 2026 palkat on arvioitu nousevan keskimäärin 1,0 % vuoden 2025 talousarvioon verrattuna. Jotta kustannukset pysyvät annetuissa raameissa, niin kasvuvaraa ei ole muille kuluille. Tulos ei anna tilaa ylityksille.

Utgångsläge

Stadens ekonomi ifjol var stabil. Året var den första på många år som var sedvanlig och påverkades inte av undantag eller lagändringar. Skatteintäkterna överraskade positivt vid slutet av året och årsbidraget blev bättre än budgeterat.

Vid räkenskapsperiodens slut var det ackumulerade överskottet cirka 32,7 milj. euro och de räntebelagda skulderna 48,4 milj. euro. Räkenskapsperiodens resultat för år 2024 var 1,9 milj. euro och resultatet för år 2025 prognostiseras vara positivt ca 0,3 milj. euro.

Statsandelarnas extra nedskärningar under åren 2025–2027 orsakar ekonomiska utmaningar. Återkrav i sohööverföringskalkylerna är av miljonklass och de ekonomiska följderna är märkbara.

Sysselsättningsgraden ser enligt ekonomiprognoserna ut att öka en aning. Prognosen för befolkningsantalet förväntas sjunka, trots att inflyttningen varit större än utflyttningen. Nativiteten är fortfarande betydligt lägre än mortaliteten, som är den största orsaken till befolkningsminskningen. Medelåldern i Hangö stiger också kraftigare än hela landets genomsnitt.

Stadens ekonomiska situation inför kommande år är utmanande men även fylld av möjligheter. Den kommande fastighetsskatte- och statsandelsreformen, sysselsättningen, sjunkande antal barn samt kriget i Europa innebär utmaningar för stadens ekonomi några år framöver.

Sohä-fastigheternas bolagisering orsakar staden ett bortfall på cirka en halv miljon, vilket täcks genom nedskärningar av kostnader samt ökning av intäkter.

År 2026 beräknas lönerna stiga med 1% jämfört med budgeten för år 2025. För att kunna hålla resultatet positivt, bör lönepåslagen täckas antingen genom minskade kostnader eller ökade intäkter. Resultatet ger inget rum för överskridningar.

22.5.2025

Talousarviotyössä tulee lisäksi huomioida seuraavaa:

1. Talousarvio ehdotetaan hyväksyttäväksi viime vuoden tavoin nettotasolla, eli menoja ja tuloja ei vahvisteta erikseen, vaan päätös tehdään nettotasolla (tulot – menot).

Kaupungin strategia vahvistettiin 12.4.2022 ja toimenpiteet tulee huomioida talousarviota vahvistettaessa. Toimialojen on esitettävä muutosehdotukset.

2. Toimintaa selostavassa tekstiosassa tulee käydä ilmi talousarviovuodelle asetetut tavoitteet ja keskeiset mittarit, joiden avulla tavoitteiden toteutumista voidaan seurata ja arvioida. Toimialojen on arvioitava mittarien olennaisuus strategian mukaiseksi. Tavoitteena on näyttää talousarviokirjassa olennaisia mittareita.

Talousarviokirjan tekstiosio ja mittarien määrä tulisi olla enintään kolme sivua sisältäen molemmat kielet. Lisätekstejä ja -mittareita voi olla esimerkiksi kaupungin kotisivuilla ja tekstiosiossa voidaan viitata juuri sinne.

Talousarvion numero-osa syötetään Opiferus-ohjelmaan ja tekstiosiot annetaan erillisenä Word-tiedostona ja mittarit Excel-tiedostona. Talousosasto lähettää pohjat budjettivastaaville tämän ohjeen astuttua voimaan.

Pyrkimyksenä on saada ensin koottua ja alustavasti hyväksytettyä numeroversio talousarviosta ja vasta sen jälkeen käsitellä tekstiosat. Myös kahdelle seuraavalle vuodelle (2027 ja 2028) suunnitellut merkittävät muutokset toiminnassa sekä niiden taloudelliset vaikutukset tulee alustavasti esittää talousarvioehdotuksen yhteydessä.

Sisäisten palvelujen yksikkö ilmoittaa vuoden 2026 kaikkien yksiköiden sisäiset vuokrat ja muita sisäisiä eriä.

Talousarvioehdotukset syötetään Opiferukseen **viimeistään perjantaina 29.8.2025**. Mikäli lautakunta ei siihen mennessä ole ehdotusta ehtinyt käsitellä, syötetään viranhaltijavalmistelussa syntynyt ehdotus.

Lautakuntien talousarvioehdotukset saatetaan lähettää uusintakäsittelyyn valmisteluprosessin aikana.

Lähempiä tietoja antavat tarvittaessa konsernitalouspäälikkö Kim Adolfsson ja pääkirjanpitäjä Susanne Holmström.

I budgetberedningen ska ytterligare följande iakttas:

1. Föreslås att budgeten godkänns liksom ifjol på nettolivå, dvs. utgifter och intäkter fastställs inte separat, utan beslutet fattas på nettonivå (intäkter – utgifter).

Stadens strategi fastställdes 12.4.2022 och åtgärderna ska beaktas när budgeten fastställs. Verksamhetsområdena ska presentera ändringsförslagen.

2. I den textdel som beskriver verksamheten ska framgå de under budgetåret ställda målen och centrala mätarna med vars hjälp förverkligandet av målen kan följas upp och utvärderas. Verksamhetsområdena ska utvärdera mätarnas relevans enligt strategin. Som målsättning är att visa väsentliga mätare i budgetboken.

Budgetbokens textdelar och mängden mätare får utgöra högst tre sidor, inkluderande bägge språken. Tilläggstext och -mätare kan finnas t.ex. på hemsidan och i budgetboken kan man referera just till hemsidan.

Budgetens sifferdel matas in i Opiferus programmet och textdelen ges i en separat Word-fil och mätarna i en Excel-fil. Ekonomiavdelningen skickar ut botten till de budgetansvariga efter att denna anvisning trätt ikraft.

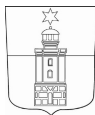
Vi strävar till att först få sifferdelarna preliminärt godkända och först efter det behandla textdelarna. Även planerade, betydande ändringar i verksamheten för följande två år (2027 och 2028) samt de ekonomiska verkningarna av dem ska preliminärt presenteras i samband med budgetförslaget.

Intern service meddelar alla enheters interna hyror och andra interna poster för år 2026.

Budgetförslagen matas i Opiferus **senast fredagen den 29.8.2025**. Om nämnden inte före det hunnit behandla förslaget matas det förslag, som har gjorts vid tjänsteinnehavarberedningen.

Nämndernas budgetförslag sänds eventuellt för ny behandling under beredningsprocessen.

Närmare uppgifter ger vid behov koncernekonomichef Kim Adolfsson och huvudbokförare Susanne Holmström.

22.5.2025

Tuloslaskelma kahdelta aiemmalta vuodelta, talousarvio ja kuluva vuoden ennuste ja raami 2026

Resultaträkning från två tidigare år, budget och prognos för pågående år samt ram 2026

HANGON KAUPUNKI - HANGÖ STAD

TALOUSARVIO - BUDGET 2026

x 1.000 €	Tilinpäätös Bokslut 2023	Tilinpäätös Bokslut 2024	Talousarvio Budget 2025	Ennuste Prognos 2025	Raami Ram 2026
Toimintatuotot - Verksamhetens intäkter	19 386	20 082	20 005	19 807	18 224
Muutos - Ändring %		3,6 %	3,2 %		-8,9 %
Henkilöstökulut - Personalkostnader	-19 772	-19 766	-20 382	-19 943	-20 606
Muutos - Ändring %		0,0 %	3,1 %		1,1 %
Muut toimintakulut - Övriga verksamhetskostnader	-17 747	-18 096	-19 989	-19 849	-18 984
Muutos - Ändring %		2,0 %	12,6 %		
TOIMINTAKATE - VERKSAMHETSBIDRAG	-18 133	-17 780	-20 366	-19 984	-21 367
Verotulot - Skatteinkomster	24 920	22 958	23 362	23 111	23 758
Valtionosuudet - Statsandelar	70	-1 542	-1 397	-1 061	-832
Rahoituserät netto - Finansiella poster netto	1 192	1 572	1 906	1 431	1 500
VUOSIKATE - ÅRSBIDRAG	8 049	5 208	3 504	3 497	3 059
Poistot - Avskrivningar	-3 130	-3 351	-3 390	-3 387	-3 000
Satunnaiset erät - Extraordinära poster					
Poistoero ja varaukset - Avskrivn.diff. och reserver					
YLI-/ALIJÄÄMÄ - ÖVER-/UNDERSKOTT	4 919	1 857	114	110	59

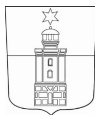
KERT YLIJÄÄMÄ - ACKUM ÖVERSKOTT	20 196	32 716	32 831	32 826	32 885
KOROLL VELAT - RÄNTEBEL SKULDER	49 253	48 370	49 390	48 260	48 260
Keskikorko % - Genomsnittsränta %	1,4 %	1,7 %	1,6 %	1,6 %	1,8 %
INVESTOINNIT - INVESTERINGAR	5 648	4 002	3 840	4 128	3 059

22.5.2025

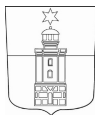
Toimialoittain ja osastoittain – Enligt sektor och avdelning

	TP/BS 2024	TA/BU 2025	RAAMI/RAM 2026
Yleishallinto / Allmän förvaltning			
Tuotot/Intäkter	2 774 968	3 109 960	2 978 960
Kulut/Kostnader	-7 272 673	-8 928 185	-8 708 754
Netto	-4 497 705	-5 818 225	-5 729 794
Vaalit / Val	0	0	0
Tuotot/Intäkter	46 152	24 000	0
Kulut/Kostnader	-46 480	-28 344	-514
Netto	-328	-4 344	-514
Tilintarkastus / Revision			
Tuotot/Intäkter	0	0	0
Kulut/Kostnader	-51 557	-46 519	-46 798
Netto	-51 557	-46 519	-46 798
Keskushallinto / Centraförvaltningen			
Tuotot/Intäkter	1 592 834	1 029 900	922 900
Kulut/Kostnader	-2 438 344	-1 345 925	-1 119 001
Netto	-845 510	-316 025	-196 101
Elinvoima / Livskraft			
Tuotot/Intäkter	0	522 949	522 949
Kulut/Kostnader	0	-3 235 899	-3 255 314
Netto	0	-2 712 950	-2 732 365
Talous- ja IT-osasto / Ekonomi- och IT-avdelningen			
Tuotot/Intäkter	1 477	0	0
Kulut/Kostnader	-1 189 456	-1 253 989	-1 261 513
Netto	-1 187 979	-1 253 989	-1 261 513
Henkilöstöosasto / Personalavdelningen			
Tuotot/Intäkter	168 701	130 000	130 000
Kulut/Kostnader	-2 502 532	-1 375 567	-1 373 820
Netto	-2 333 831	-1 245 567	-1 243 820
Eteläkärjen ympäristöterveystoimi / Sydspetsens miljöhälsoskydd			
Tuotot/Intäkter	965 804	1 403 111	1 403 111
Kulut/Kostnader	-1 041 262	-1 641 942	-1 651 794
Netto	-75 458	-238 831	-248 683
Vahingonkorvaukset / Skade-ersättningar			
Tuotot/Intäkter	0	0	0
Kulut/Kostnader	-3 042	0	0
Netto	-3 042	0	0

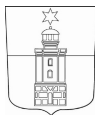
22.5.2025

	TP/BS 2024	TA/BU 2025	RAAMI/RAM 2026
Sivistystoimi / Bildningsväsendet			
Tuotot/Intäkter	1 192 252	902 750	902 750
Kulut/Kostnader	-15 341 938	-15 178 927	-15 270 001
Netto	-14 149 686	-14 276 177	-14 367 251
 Sivistystoimen hallinto / Administrationen inom bildningsväsendet			
Tuotot/Intäkter	737	1 000	1 000
Kulut/Kostnader	-364 248	-360 962	-363 128
Netto	-363 511	-359 962	-362 128
 Peruskoulut / Grundskolor			
Tuotot/Intäkter	570 646	434 650	434 650
Kulut/Kostnader	-7 855 135	-7 542 535	-7 587 790
Netto	-7 284 489	-7 107 885	-7 153 140
 Lukiot / Gymnasier			
Tuotot/Intäkter	70 827	42 000	42 000
Kulut/Kostnader	-1 649 104	-1 711 803	-1 722 074
Netto	-1 578 277	-1 669 803	-1 680 074
 Liikuntatoimi / Idrottsväsendet			
Tuotot/Intäkter	151 917	126 100	126 100
Kulut/Kostnader	-761 377	-760 030	-764 590
Netto	-609 460	-633 930	-638 490
 Nuorisotoimi / Ungdomsväsendet			
Tuotot/Intäkter	152 148	108 000	108 000
Kulut/Kostnader	-636 345	-609 694	-613 352
Netto	-484 197	-501 694	-505 352
 Varhaiskasvatus / Småbarnspedagogik			
Tuotot/Intäkter	245 977	191 000	191 000
Kulut/Kostnader	-4 075 729	-4 193 903	-4 219 066
Netto	-3 829 752	-4 002 903	-4 028 066

22.5.2025

	TP/BS 2024	TA/BU 2025	RAAMI/RAM 2026
Kulttuuritoimi / Kulturväsendet			
Tuotot/Intäkter	254 595	295 070	295 070
Kulut/Kostnader	-2 078 796	-2 060 013	-2 072 373
Netto	-1 824 201	-1 764 943	-1 777 303
 Kulttuuritoiminta / Kulturverksamhet			
Tuotot/Intäkter	41 407	46 500	46 500
Kulut/Kostnader	-356 083	-321 209	-323 136
Netto	-314 676	-274 709	-276 636
 Kirjastotoiminta / Biblioteksverksamhet			
Tuotot/Intäkter	15 803	12 740	12 740
Kulut/Kostnader	-750 081	-736 742	-741 162
Netto	-734 278	-724 002	-728 422
 Museotoiminta / Museiverksamhet			
Tuotot/Intäkter	108 987	145 500	145 500
Kulut/Kostnader	-600 480	-617 398	-621 102
Netto	-491 493	-471 898	-475 602
 Kansalaistoiminta / Medborgarverksamhet			
Tuotot/Intäkter	88 398	90 330	90 330
Kulut/Kostnader	-372 152	-384 664	-386 972
Netto	-283 754	-294 334	-296 642
 Ympäristö / Miljö			
Tuotot/Intäkter	3 790 422	3 730 000	3 730 000
Kulut/Kostnader	-883 079	-1 222 668	-1 230 004
Netto	2 907 343	2 507 332	2 499 996
 Rakennustarkastus / Byggnadsinspektion			
Tuotot/Intäkter	110 082	110 000	110 000
Kulut/Kostnader	-172 340	-249 653	-251 151
Netto	-62 258	-139 653	-141 151
 Ympäristönsuojelu / Miljövård			
Tuotot/Intäkter	7 485	10 000	10 000
Kulut/Kostnader	-110 591	-160 234	-161 195
Netto	-103 106	-150 234	-151 195
 Maankäyttö / Markanvändningen			
Tuotot/Intäkter	3 672 855	3 610 000	3 610 000
Kulut/Kostnader	-600 148	-812 781	-817 658
Netto	3 072 707	2 797 219	2 792 342

22.5.2025

	TP/BS 2024	TA/BU 2025	RAAMI/RAM 2026
Tekninen toimiala / Tekniska sektorn			
Tuotot/Intäkter	7 367 295	7 364 770	5 714 770
Valm omaan käyttöön / Tillv för eget bruk	129 107	250 000	250 000
Kulut/Kostnader	-9 523 018	-10 024 931	-9 335 081
Netto	-2 026 616	-2 410 161	-3 370 311
Tekninen hallinto			
Tuotot/Intäkter	5 446	9 600	9 600
Kulut/Kostnader	-86 397	-118 602	-119 314
Netto	-80 951	-109 002	-109 714
Kuntatekniikka			
Tuotot/Intäkter	749 789	974 500	974 500
Valm omaan käyttöön / Tillv för eget bruk	87 910	210 000	210 000
Kulut/Kostnader	-3 228 453	-3 321 897	-3 341 828
Netto	-2 390 754	-2 137 397	-2 157 328
Sisäisten palvelujen yksikkö			
Tuotot/Intäkter	5 863 165	5 738 000	4 088 000
Valm omaan käyttöön / Tillv för eget bruk	41 197	40 000	40 000
Kulut/Kostnader	-5 489 537	-6 024 112	-5 310 257
Netto	414 825	-246 112	-1 182 257
Keskusvarasto			
Tuotot/Intäkter	285 213	230 170	230 170
Kulut/Kostnader	-311 372	-219 170	-220 485
Netto	-26 159	11 000	9 685
Konevarikko			
Tuotot/Intäkter	463 682	412 500	412 500
Kulut/Kostnader	-407 259	-341 150	-343 197
Netto	56 423	71 350	69 303
Hangon Vesi / Hangö Vatten			
Tuotot/Intäkter	4 540 536	4 322 416	4 322 416
Valm omaan käyttöön / Tillv för eget bruk	27 357	30 000	30 000
Kulut/Kostnader	-2 756 537	-2 956 604	-2 974 344
Netto	1 811 356	1 395 812	1 378 072